

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

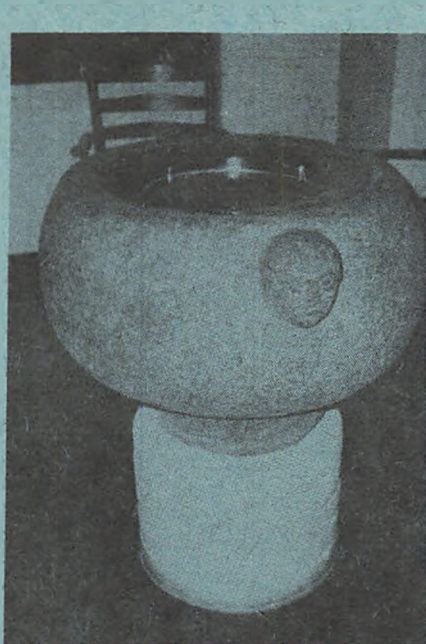
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HØRNING KIRKE

Kirken,
der er anderledes.

HØRNING KIRKE

Kirken,
der er anderledes.

Dette skrift er udgivet af Hørning Sogns Menighedsråd i september måned 1980. Skriftet kan købes hos graver og kirkeværge.

Billedmaterialerne er dels gengivelser fra Kr. Juhls materiale, dels Erik Olsson, Årslev og pastor Michaelsen, Ø. Alling.

Layout, sats, repro og tryk: Auning Bogtryk & Offset ApS.

Forsidebilledet viser døbefonten som stod i organistens have, og som nu står i Sømandskirken i København.

Bagsidebilledet viser døbefonten som stod i Årslev præstegårdshave, og som nu står i Pindstrup kirke.

HØRNING KIRKE.

Materialet til efterfølgende skrift er samlet og bearbejdet af tidligere gårdejer Kr. Juul Christensen, Moeskær, født 1897, død 29/6-1977. Kr. Juul var formand for Hørning menighedsråd fra 1962 til sin død, og efter at have solgt gården i Moeskær og bygget hus i Hørning fik han tid til at sætte sig grundigt ind i tingene. Det hele blev samlet i et ringbind og var tænkt som en vejleder for besøgende i kirken.

Da det i mange år har været et savn, at der ikke findes noget samlet på tryk om Hørning kirke, og da der ved genindvielsen af kirken i 1964 af daværende biskop Høyrup blev overrakt kirken en pengegeave fra »Den Hørning'ske Stiftelse« med påtegningen »Til senere udgivelse af et skrift om Hørning kirke«, foreligger nu dette skrift.

Foruden Kr. Juuls egen tekst indgår billedmateriale og uddrag af »Fra Nationalmuseets arbejdsmark« 1961, Knud J. Krog og Olfert Voss: Fra hedenskab til kristendom i Hørning, og af »Skalk« 1963, Hørningbordet. Fra begge tidsskrifter er indhentet velvillig tilladelse. Som det vil fremgå af Kr. Juuls skrift, har vi hermed to kirkebygninger placeret, trækirken og »Oberstens kirke«, den sidste med en kæmpe fra romersk tid og senere gotiske tilbygninger. Meget tyder dog på, at der tidligere har været to kirkebygninger: rester af en granitstenskorbu er fundet på kirkegården og nu anbragt ved tårnets sydside. I hospitalshaven stod i mange år en granitløbefont, som nu findes i Sømandskirken i København. En lignende fandtes i præstegårdshaven i Årslev. Den er nu i Pindstrup kirke, og begge bruges til deres oprindelige formål.

Af andet kan nævnes, at i den jordfyld, der var anbragt på tårnhvalvingen som dæmper for rystelser og genklang, fandtes en del munke-nomestén, en type tagsten der endnu er almindelige i Syd-europa. I Kirkens nærmeste omgivelser findes der en del ret primitivt tilhugne kvadersten, hvilket sammenholdt med det foregående kan tolkes derhen, at der har været en tidlig kirke af grove kvadre og marksten og en senere mere fornemt udført kvaderkirke, som indgår i den nuværende kirke.

Efter disse indledende bemærkninger følger så Kr. Juul Christensens skrift om Hørning kirke.

Hørning i august 1980.

Klaus Moltesen.

(fig. 1)

Kirken, der er anderledes.

Som Hørning Kirke i Dag præsenterer sig for den besøgende, kan den vist bedst betegnes som **Kirken, der er anderledes.**

Sådan har det ikke altid været. Indtil Slutningen af 1600 tallet har den nok lignet Egnens andre gamle Kvaderstenskirker. Den ejedes af Adelsmanden Oberst Hans Friis. Han boede på Clausholm, men han ejede flere Godser og andre Kirker. Så indtraf i hans nærmeste Familie sørgelige og dramatiske Begivenheder. De efterfulgtes af en langvarig og pinlig Familieproces, der sluttede med, at han under ydmygende Omstændigheder måtte forlade Clausholm. Han tog da Bopælsdels på Hevringholm og dels på Tustrup, der ligger i Hørning Sogn.

Han var nu en skuffet og ensom Mand, og han var uden Livsarvinger. Men han var stadig en hovedrig Mand, og han tog nu en Beslutning, der på Mindetavlen i Hørning Kirke er optegnet således:

»Velb. Oberst Hans Friis (begyndte) År 1686 d. 4. Maj at bygge, renovere og staffere denne hans Sognekirke og Kirkegårdsmur med sit Begravelseskapel, Skolen, Hospitalet og Organistens Hus derved tillige med hans andre Kirker i Årlev, Krstrup, Vivild og Vejlby, han lod reparere....., og fuldendte han samme Bygninger År 1697 d. 2. December.«

På (fig. 1) gl. Tegning, hvis Oprindelse vi ikke kender, ser vi så: *»denne hans Sognekirke, Hospitalet og Organistens Hus«*, som de tog sig ud set fra den gamle Ebeltøft Landevej, som den Gang på sin Vej til Randers passerede Hørning Kirke.

Præster ved Hørning Kirke siden Reformationen.

Peder Lincher	1536 - 1547
Per Matzen Brun	1547 - 1590
Hans Pedersen	1590 - 1628
Jørgen Nielsen	1628 - 1650
Christen Olesen	1650 - 1671
Søren Jensen Winter	1671 - 1682
Ole Pedersen Øje	1682 - 1724
Hans Jacobsen Buch	1724 - 1726
Niels Jacobsen Buch	1726 - 1731
Poul Sass	1731 - 1763
Laurits Nielsen Brunou	1764 - 1782
Frederik Kristian Hviid	1783 - 1814
Christian Frederik Friis	1815 - 1830

Niels Jacobsen Schou	1830 - 1850
Sofus Vilhelm Viberg	1851 - 1858
Niels Bertelsen Gjølbj	1858 - 1880
Carl Frederik Theodor Strodtmann	1880 - 1898
Johannes Enevold Langkilde Lauesen	1898 - 1931
Peter Eduard Christensen Gadeberg	1931 - 1938
Anders Christian Kristensen	1938 - 1965
Børge G. Barsøe	1966 - 1974
Jørgen Bertel Michaelsen	1974-

Fra Reformationstiden udgjorde Aarslev og Hørning Sogne eet Pastorat. Medens Christen Olesen var Sognepræst (1650-1671) indlemmedes Lime Sogn i dette Pastorat. Da Pastor Niels Jacobsen Schou døde i 1850 fraskiltes Lime Sogn igen, idet der dannedes et nyt Pastorat: Hvilsager-Lime. Fra 1/11 1966 ophørte Aarslev-Hørning Pastorat at eksistere. Aarslev Sogn annekteredes til Voldum-Rud og Hørning Sogn til Virring - Essenbæk. Fra 1/11 1974 indgik Hørning Sogn i et ny pastorat: Øster Alling, Vester Alling, Årslev og Hørning Sogne med Ø. Alling som Hovedsogn.

Som Organist ved Kirken og som Bogholder og Tilsynsmand ved Hospitalet ansætter Oberst Friis sin Kammertjener gennem mange År: Ludolph Münich. - Han skal også virke som Hørning Sogns (sansynligvis) første Skolemester.

Organist-Rækken ved Kirken er således:

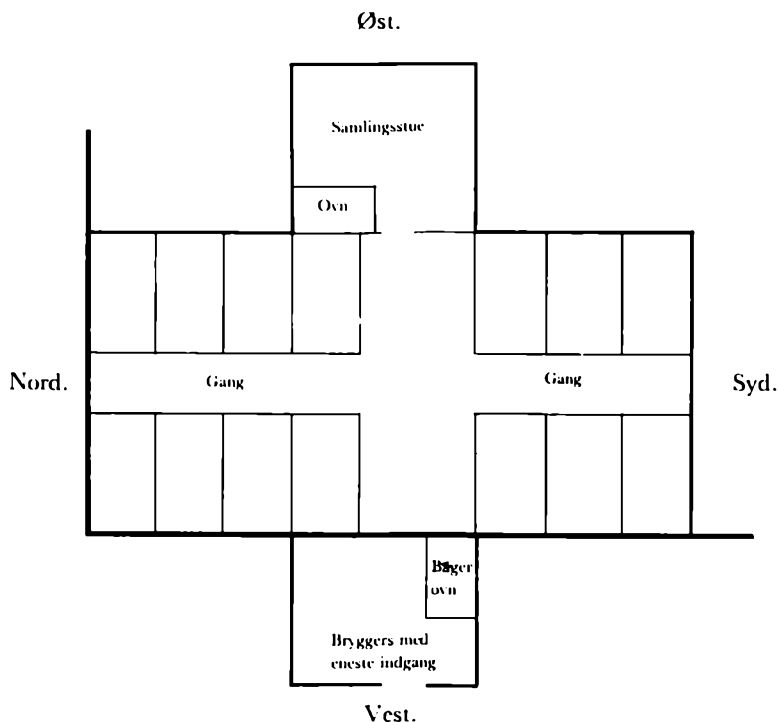
Ludolph Münich	1695 - 1702
Jacob Riesen	1701 - 1721
Niels Ring	1721 - 1763
Anders Ring ..	1763 - 1798
Niels Christian Ring	1799 - 1819
Anders Ring	1819 - 1866
Jørgen J. Tvilstedgård	1867 - 1892
S. G. H. Bindesbøll	1892 - 1900
Kristian Sahl	1900 - 1912
Joachim Hvorslev	1912 - 1927
Kristian Knudsen	1927 - 1953
Ellen Tolstrup	1953 -

Kirkens Overgang til Selveje.

Fra og med 1. April 1946 overgik Kirken til Selveje, og dermed afbrødes Forbindelsen mellem Kirken og »Den Hørningske Stiftelse«. Dette var blevet et ganske nødvendigt Skridt. Den oprindelige så rige Stiftelse var af Inflationen berøvet sine Midler og så sig ikke længere i Stand til at holde Kirken i forsvarlig Stand.

Grundplan over Hørning Hospital.

Herunder ses et Rids over det gamle Hospital fra 1691. Den fede Streg antyder Kirkegårdsmuren. Og man vil se, at de tre af Fløjene har ligget helt inde på Kirkegården. Sengestederne havde Numre. Efter disse Numre skulde de testamenteriske Naturalieydelser præsteres. Mellem Mølle leverede til »Logierne« Nr. 1-6, Mygind Mølle til Nr. 7-11 og Volk Mølle til Nr. 12-14.

Om dette gamle Hørning Hospital kan man læse i Rasmus Mariagers Bog: »Hørning Sogns Historie«

Rasmus Mariager blev født her i Hørning 1862, og han voksede op her i Byen, hvor det gamle Hospital eksisterede til han var 18 År gl. - Han var en god Iagttagger og en god Fortæller, og han giver en levende og interessant Beskrivelse om Livet i den gamle Stiftelse.

Naturligvis var det, sammenlignet med Nutidens Socialforsorg, et primitivt Liv der udfoldede sig i den gamle Bygning, men for den Tids Mennesker har det taget sig ganske anderledes ud. Det kan man også læse ud af Oberstens Testamente, hvoraf det tydeligt fremgår, at han frygter Misbrug af denne hans velgørende Stiftelse.

Ved Udvælgelsen af dem, som optages på Hospitalet, får Sognepræsten en Nøglestilling. Og det indskræpes ham, at det uden Skelen til Venners Anseelse *skal* være de allermest trængende, der skal have Forretten. Også Plejen og Omsorgen for de gamle, når Alderens Skrøbeligheder meldte sig, blev der i Testamentet givet Forskrifter for. Jo, i social Henseende var Oberst Hans Friis i sine Tanker langt forud for sin Tid.

I gennem næsten 200 År levede Hospitalet af Oberstens efterladte Midler og endda var Stiftelsen så velstående, at man i 1880 kunde bygge den nuværende pompøse Bygning.

På fig. 2 ses her et Billede fra Kirken, der uden Pral han betegnes som ganske enestående. Vi ser næsten 275 År tilbage i Tiden. I Året 1697 fuldendtes den store Ombygning af Kirken, som var påbegyndt i 1686. - I næsten 200 År stod Kirken uforstyrret. Pietetsfølelsen overfor »Oberstens Kirke« var stærk og kun lidt blev ændret.

Så blev en Hovedrestauration også absolut påkrævet og en sådan påbegyndtes i 1886. Men -heldigvis- forinden kom der en Fotograf i Kirken og tog Billedet (fig. 2), hvis Kvalitet naturligvis bærer Præg af sin Alder. Bortset fra Alterbilledet og Lysekronen, som er af nyere Dato, viser det os således Kirken fra 1697. Billedet er taget fra Tårnhvælvingen, og i Forgrunden øverst til højre ses Herskabsstolen. I Dag ser vi den noget formindsket og berøvet sine Prydelser i Tårnrummets nordøstlige Hjørne. Den Gang svævede den under Loftet i Skibets sydlige Side foran den Tjenerstol (Væbnerstol), som stadig står i Tårnrummets Sydøsthjørne. En Trappegang fra denne og op til Herskabsstolen er tilmuret. Fremefter ser man gennem den åbenstående Kordør ind i Koret, der dengang var adskilt fra Skibet i hele sin Bredde med Korgitter mod Syd og Prædikestolen mod Nord. Opgang til Prædikestolen inde fra Koret, der også rummede Stole for både Præst og Degn. Kordøren med sine to korinthiske Søjler ses i Dag under Kirkens gamle Orgelfacade.

(fig. 2)

(fig. 3)

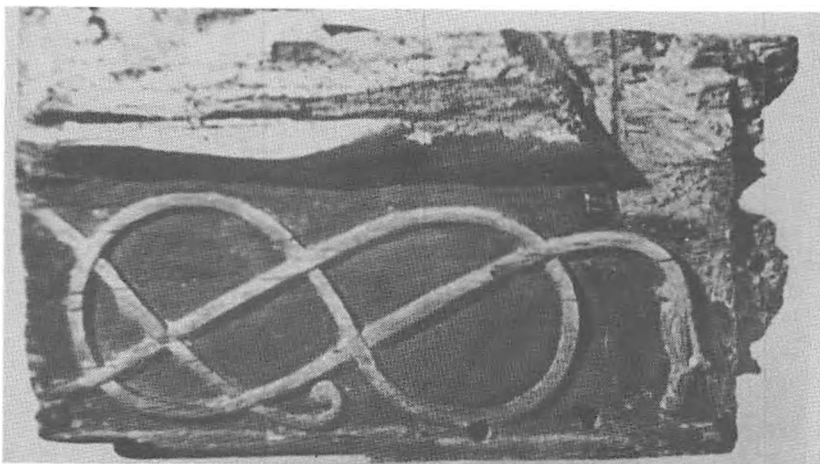

(fig. 4)

Fig. 3 er fra 1960. Restaureringen er påbegyndt, men endnu ikke nået frem til Orglet, der fremdeles belinder sig, presset helt i Top i Hvælvingen, hvor det anbragtes i 1888.

I 1964 fik Kirken nyt Orgel, men som man ser (fig. 4) blev den gamle Orgelfacade bevaret, og Opstillingen blev en anden og smukkere.

Sandsynligvis var den ældste Opstilling fra 1697 en helt anden.- Måske en halv-høj, kunstfærdig Opstilling, hvortil Adgangen var udefra, og - kun beregnet for Organist og Bælgetræder?

(fig. 5)

Vi bevæger os nu ind i et helt andet Afsnit af Kirkens Historie. Det begynde i 1887 med Fundet af **Hørning-Planken** (Se fig. 5).

Denne Egeplanke dukkede frem under Restaureringsarbejdet i 1887. - Ved Nedtagelsen af den mod Syd vendende Kvaderstensmur fandt man den i Fylden mellem den ydre og indre Mur. Planken har siden været opbevaret på Nationalmuseet, og er så stor en Sjældenhed, at man endog fra det store South-Kensington Museum i London har haft bud efter en Afstøbning. De Sagkyndige skønnede, at Plankestykket var en Del af Hammerbåndet fra en gammel Stavkirke.

Men - hvad nu?

Hvor havde denne Kirke ligget?

Måske i Hørning?

Måske på den nuværende Kirkes Plads?

Sådan lå Sagen da Nationalmusset påbegyndte sine Udgravninger i Hørning Kirke lige efter Pinse 1960.

Ved en stor Restaurering, som fandt Sted 1886-88, skete følgende større Ændringer:

1. Kordør og Korgitter fjernedes helt.
2. Prædikestolen blev rykket ned i Skibet, hvor den placeredes i de øverste »Kvindestole«.
3. Herskabsstolen blev taget ned fra sin oprindelige Plads og blev stillet på Gulvet i Tårnrummet. Den blev forkortet og berøvet mange af sine Prydelser. Dens Trappeopgang fra Tjenerstolen tilmuredes.
4. I Kirkens sydlige Korsarm blev Orgelet omplaceret. Under Gulvet udgravedes til Nyt Varmeanlæg og i Sydgavlen indsattes ny Indgangsdør.

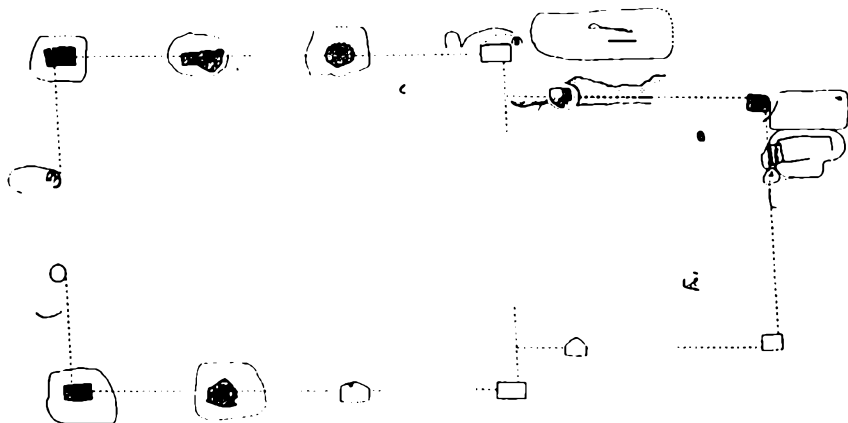

(fig. 7)

De næste Billeder (fig. 7-8-9) er taget i Kirken umiddelbart før man i 1960 stod overfor en ny stor og omfattende Hovedrestauration. De viser os således Kirken, som den stod i Tiden fra 1888 til 1960.

På fig. 7 ser man, hvor dybt og grundigt der blev gravet. Det viste sig, at Undergrunden her i Hørning er som skabt til Bevarelse af gamle Hemmeligheder. Skellet mellem den oprindelige Undergrunds tørre, lysegule Ler og den askelfyldte sorte Muld stod skarpt og tydeligt. Midt i Billedet dominerer Kammergraven, hvorefter der senere berettes. Ser man ud mod Siderne, vil man se Markeringen af 5 Stolpehuller, 3 til venstre og 2 til højre.

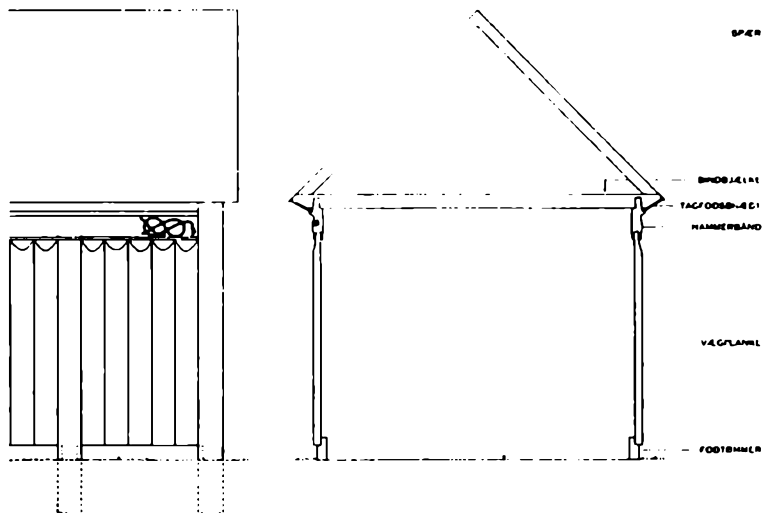
Betragter man Tegningen nedenunder (fig 8), kan man se, at af Kirkens 14 jordgravede, bærende Egestolper fandtes Hullerne efter de 8 bevarede, deraf de 7 næsten uforstyrrede. - De manglende 6 var forstyrret af gamle Begravelser i Kirken og af Udgravninger for et Fyringsanlæg. Jo, Trækirken var afdækket. Stor havde den ikke været. Skibet havde været 6 m lang og 4,5 m bredt og mod Øst et lille Kor på 3,3 × 3,3 m.

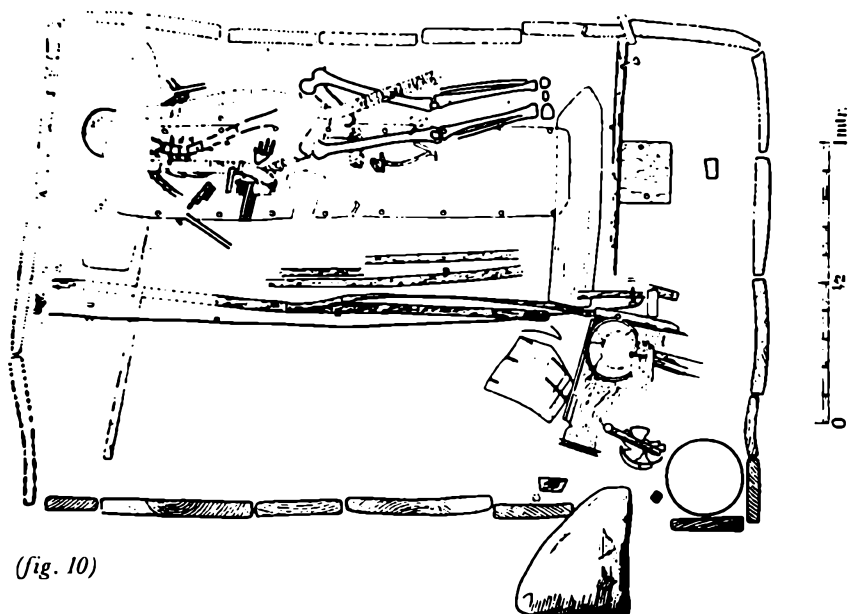
(fig. 8) Hørning trækirke, plan, mål 1:100; nord opad. Den formodede vægflugt er angivet med punkteret streg.

Vil man vide, hvor i den nuværende Kirke den har været placeret, så se fig. 7. Der skimter man den nuværende Gitterport ind til Kapellet. Man kan også stille sig oppe på Trinet i Korbuen og derfra vandre 9,3 m ned i Kirken. Så står man hvor den gamle Trækirke havde sin Vestgavl og Indgangsdør.

Tegningen fig. 9 viser os konstruktionsprincippet for en Trækirke, og selv om Arkæologerne har taget Forbehold, er det jo alligevel Hørning-Planken, der er indtegnet som en Bestanddel.

(fig. 9) Opstalt og snit til anskueliggørelse af konstruktionsprincipper m. v. Tegningen må ikke opfattes som et forsøg på rekonstruktion af Høring trækirke.

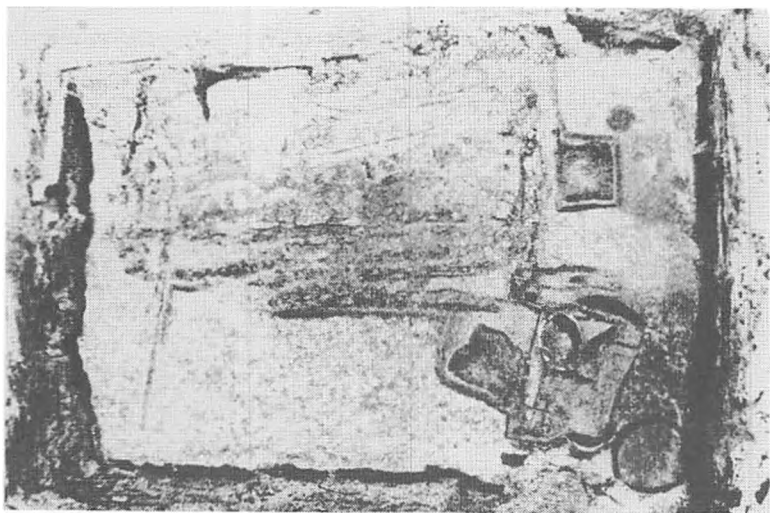
(fig. 10)

Skeptikeren kan så spørge? Med hvilken Ret? Jo, f.Eks. fandt man i Brandlaget ud for Korets Nordvæg en udbrændt Træsplint med Farver. Disse viste sig i kemisk Henseende at svare ganske nøje til Plankens røde og grønne Maling. Dette sammen med alt det øvrige må være Bevis nok. Hørning-Planken har ikke løjet. Der *har* ligget en lille køn Trækirke. Bygget velsagtens omkring År 1050.

Arkæologernes Opgave i Hørning kunne nu have været betragtet som løst, om der ikke forinden var indtruffet noget uforudset. **Et Fund dukkede frem, som var ældre end Trækirken.** Arbejdet måtte for en Tid indstilles. Der gik Bud efter en Vikingetids-Ekspert.

Resultatet af den genoptagne Gravning blev ganske enestående: Under Trækirken afdækkedes en Kammergrav fra Vikingetid. I Tegningens (fig. 10) højre Side vises Resterne af det fundne Lig. Kun de kraftigste Knogler var bevarede. I Graven fandtes følgende Gravgoods:

1. 5 Glasperler.
2. En lille Kniv med Sølvskæft.
3. To små Hvæssesten (til Skærpelse af Synåle).
4. Rester af en sølvindvirket Dragt.
5. Spor af en Træsæske og af et rundt Kar.
6. Et simpelt, uornameret Kar.
7. Spor af en væltet Træbøtte.
8. **Et lille, kvadratisk Bord, hvoraf en fjerdedel var bevaret.**
9. Et Fad af Bronzeblik.

(fig. 11) Den afdækkede grav inden noget er taget op derfra.

Om dette Bord (fig. 12), hvorfra vi nu også har en Kopi i Kirken, skriver Arkæologerne:

Midt i sydøsthjørnet lå endelig det Fund, der repræsenterede *noget nyt og ukendt* - et lille kvadratisk Bord, hvorpå der stod et lille Fad af tyndt Bronzeblik. Bordet er *det første af sin art i Skandinavien*«.

(fig. 12) Kopi af Hørningbordet.

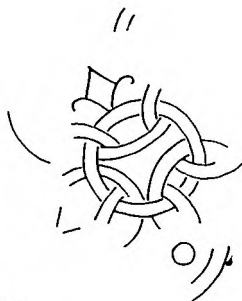
Tegningen (fig. 13) skitserer Fundene på deres Plads i Kirken, samt deres Alder. *Skraveret*: Den nuværende Kirke.

Mærkt: Trækirken. - De stærkt tonede Lag er Brandlag. På et eller andet Tidspunkt brændte den. - Vinden var i Syd denne Dag.

Lyst: Det lyse markerer de Fund, som er *ældre en Trækirken*. Bemærk markeringen Nord, Vest, Øst for Kammergraven. Det er den fra Kammergraven gule Ler, som blev liggende under Græstørvæne, da Gravhøjen opbyggedes.

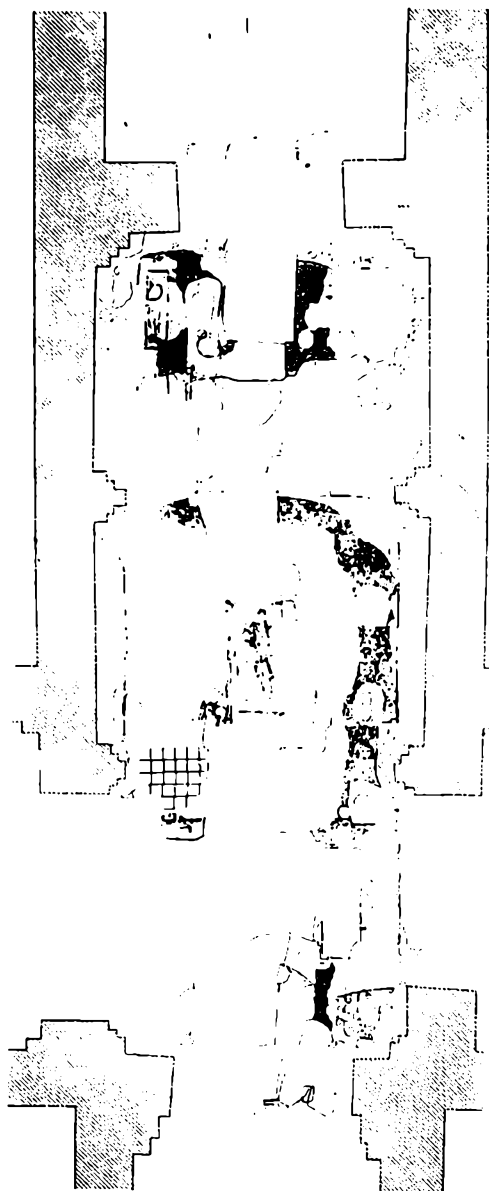
På fig. 14 kan man se, hvorledes Bronzefadet reddede Bordet fra Totalødelæggelse. Det lå presset ind i Bordet ene Hjørne, og Kobbersaltene fra Fadet imprægnerede Bordet. Også med Hensyn til Fundets Datering blev dette Fad meget afgørende. I Fadet (fig. 15 og 16) var indridset et Mønster, og hermed havde man Nøglen til en (foreløbig) Datering.

Til Arkæologernes store Overraskelse viste det sig, at *Kammergraven ikke kunde være ret meget ældre end Trækirken*.

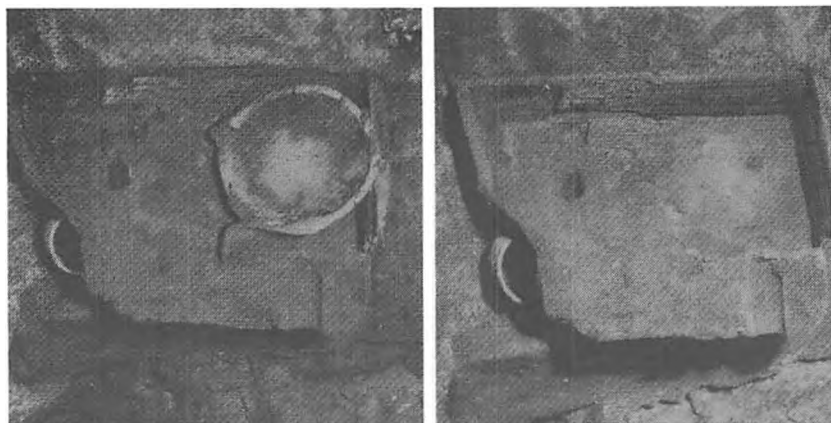

(fig. 16)

(fig. 13)

(fig. 14)

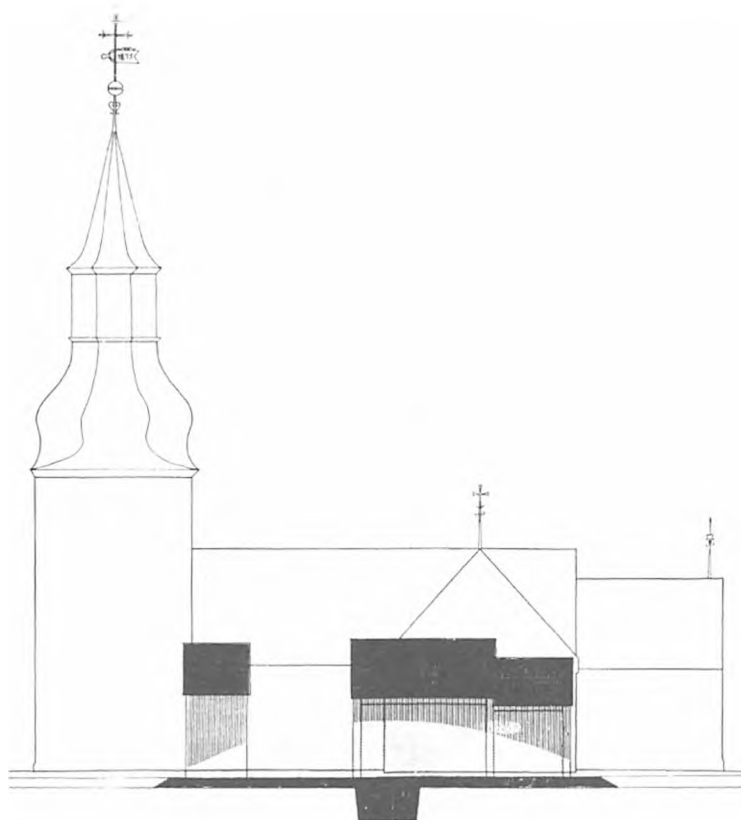

(fig. 15)

På Tegninger (fig. 17 og 18) har Arkæologerne skitseret, hvorledes de tænker sig, at Udviklingen på Kirkepladsen i Hørning har forment sig fra de ældste Tider:

1. Der har været et Helligsted, et Kultsted, hvis Alder og Omfang m.v. vi indtil videre ikke kender.
2. På dette sted har man omkring År 950 i den nu afdækkede Kammergrav gravsat en fornem Kvinde.
3. Efter Gravlæggelsen har man, med Kammergraven som Centrum, opbygget en rund Græstørvshøj, der (i Modsætning til, hvad der antydes på Skitsen) sikkert har været fladtoppet. Den har været af betydeligt Omfang, 20 m i Diameter, og kringsat med store Sten.
4. Der går så nogen Tid. Et Par Menneskealdre eller så. - Nu skal der bygges Kirke i Hørning. Og dette gør man på den Måde, at den store Høj sløjfes, og på

dens Plads opføres Kirken. Også til en Klokkestabel Vest for Kirken blev der Plads.

(fig. 17 og 18) Skematisk opstalt og plan, som viser, hvorledes kammergraven og de to kirker er bygget i forhold til hverandre. Den del af højen, der blev jævnet ud, da trækirken skulle bygges, er vist med lys tone. Høj, trækirke og klokkehus skal kun betragtes som signaturer.

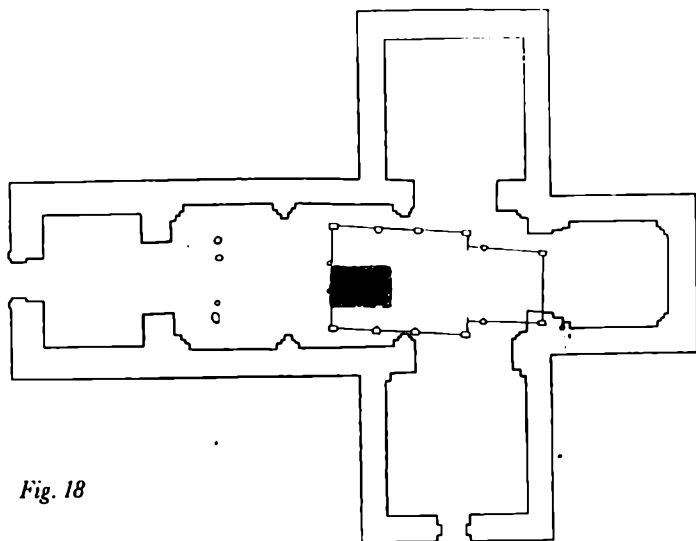
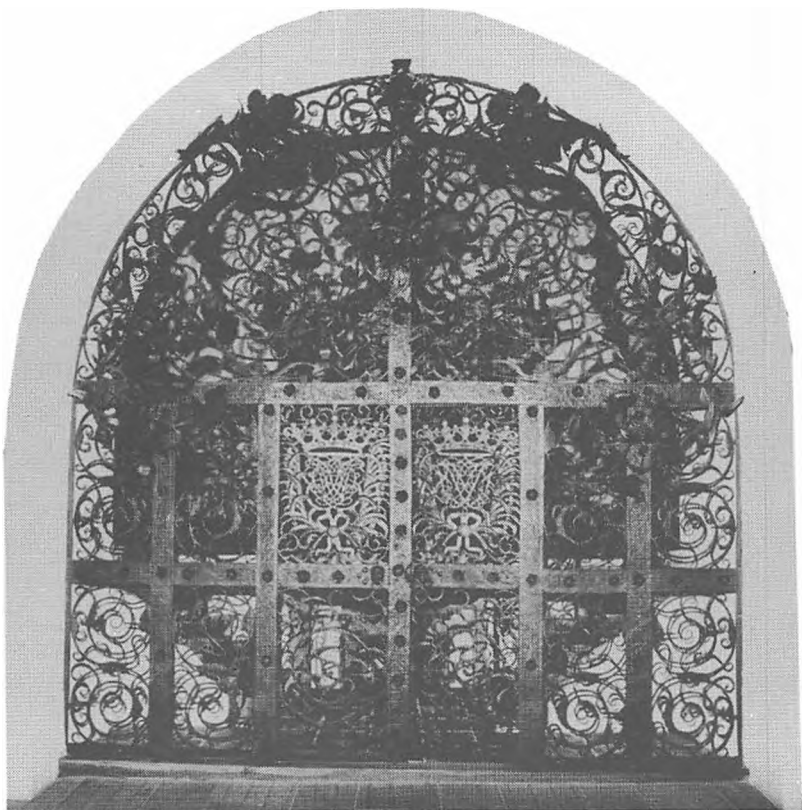

Fig. 18

»Hvorfor skulde Kirken absolut placeres der?«

Således spørger Arkæologerne, der har beskrevet Fundet, og dette Spørgsmål må jo melde sig hos alle, der præsenteres for disse Kendsgerninger. Mon ikke Forklaringen er den, at den fladtoppede Høj har haft en Funktion, en overmåde livsvigtig Funktion, som på en eller anden Måde nu nødvendigvis måtte overgå til Kirken?

Jo, - disse første Kirkebyggere har nok ikke alle været Kristne. Men *alle* har de haft en overvældende Følelse af, at Kult og Ret var i den Grad knyttet sammen, at det vilde være en ubødelig Ulykke om et Skisma her opstod. - Derfor måtte den nye Kirke opføres på netop det Sted, hvorfra Kult- og Retshandlinger fra gammel Tid hentede Kraft.

(fig. 19) Smedejernsporten til gravkapellet.

Gravskrifter.

I Gravkapellet henstår 8 Kister. På 7 af disse er der Metalplader med Gravskrifter. - Disse gengives her:

D.O.M.S.
 HUMILLIMUS HIC JESUS CHRISTI SERVUS
JOHANNES FRIIS
 QVOD ADEO HABUIT ANNOS TOT IN DEO
 VIXIT ET PLAUDE FINIVIT
 ANNOCHRISTI MDCXC--
 ATATIS
 LXX--

(Som man vil se, er denne Gravskrift ufuldendt. De tomme Felter bag Romertallene er aldrig blevet udfyldt. Oberst Friis døde 1697, og hans alder blev næsten 73 År).

(fig. 6)

Denne lille barnekiste (fig. 6), der har fået en så fremragende Placering i Kapellet, har en Inskription, der fortæller, at her hviler Mette Margrete Friis, datter af Hans Friis og Helvig Marsvin, født på Clausholm 1. Marts 1651 og død samme dag. Udover denne Kiste er 7 andre hensat her i Kapellet:

1. Oberst Hans Friis.
2. Helvig Marsvin, hans første Hustru.
3. Dorteia Brockdorff, hans anden Hustru.
4. Christiane Barbara Friis, død i Hamborg 26. Aug. 1679 -
5. Oldfrue Frk. Karen Urne fra Skåne.
6. Oberst Gregers Friis, død på Tustrup 1711.
7. Generaløjnant Chr. Rantzau Friis, død på Tustrup 1731.

Herunder hviler den af Dyd og Byrd meget højædle, velbårne og nu salige Frue.

Fru Helvig Marsvin

til Clausholm. - Velb. Hans Friis' til Hevringholm, Tustrup og Essenbeck. Som var velb. salig Otto Marsvins til Dybech og velb. salig Fru Mette Brahe til Kragholm's Datter.

Født på sin Fædrendegård Clausholm År 1617 den 14. Okt. og saligen i Gud hensovet samme steds 1678 den 4. Februar.

Hendes Sjæl lever hos Gud i Glæde.

Hendes Hukommelse hos os og Efterkommerne i Ære.

Herinde hviler den af Dyd og Byrd meget højædle og velbårne nu salige Frue

Fru Dorothea Broctorph

til Rictorph. Velbårne Obr. Hans Friis' til Clausholm, Hevringholm, Tustrup og Essenbeck anden Hustru, som var velb. salig Obr. Ditlef Broctorphs til Rictorphs og velb. salig Fru Øllegård Chatarina Rantzovs af Bredenburg deris Datter. Født på hendes Fædrenegård Rictorph År 1644 den 25. Marts og salig i Gud hensovet på Hevringholm 1693 den 19. Marts.

Hendes ædle Sjæl hviler hos Gud.

Hendes Hukommelse lever hos Efterkommerne i Ære.

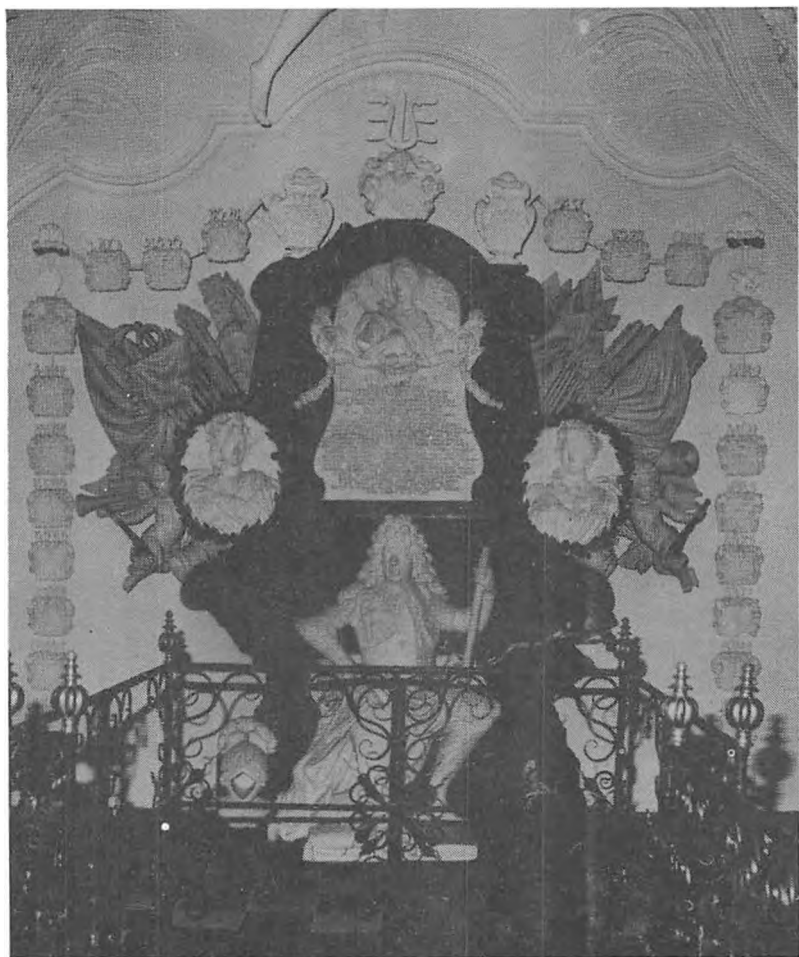
Herinde hviler den af Dyd og Byrd meget højværdige og velbårne og nysalige Frue

Fru Christiana Babera Friis

til Clausholm. Velbårne Oberst Johan Rantzaus til Bramminge, som var velbyrdige Hans Friis til Hevringholm, Tustrup og Essenbeck og velbyrdige salig Frue Helvig Marsvin til Clausholm deris eneste Datter, født på sin Mødrene Gård Clausholm År 1652 den 2. Nov. - Saligen udi Gud hensovet udi Hamborg År 1679 den 26. Aug.

Hendes Sjæl lever hos Gud udi evig Glæde.

Hendes Hukommelse hos os og Efterkommere i Ære.

(fig. 20) Epitafiet med oberst Friis i midten, hans første hustru Helwig Marsvin til venstre og hans anden hustru Dorthea Broctorph til højre.

Herunder hviler ærlige, velbyrdige Jomfru

Jomfru Mette Margrete Friis

Ærlig og velbyrdig Mand Hans Friis, Kragerup og velbyrdige Fru Helwig Marsvin til Clausholm Deris Datter, som Guds År 1651 den 21. Marts på Clausholm blev født og samme År og Dag af Herren igen hjemkaldet efter at hun tilforn var i Dåben indplantet i Guds Menighed.

Gud give hende en Engleopstandelse.

Herinde hviler den af Dyd og Byrd velædle og velbårne sl. Jomfru

Karen Urne

Sl. velædle og velbårne Claus Urne og velædle og velbårne Frue Zissell Laxmand af Gølleboe i Schaane deris Datter. Født på forskrevne hendes Fædrenegård Gølleboe den 4. Nov. Anno 1633, og efter henders Alders 57' År, hvoraf hun i Dyd og Ærbarhed tilbragte den største Del udi højædle og velbårne Hr. Oberst Hans Friis's (og) han Sl. Frue Helvig Marsvin til Clausholm så og velbårne Frue Dorothea Broctorph af Rictorph deris Hus, hensov hun meget sagt og sødelig på Tustrup i sin Frelser Jesu den 19. Dec. 1690 og den 29. Dec. derefter hensat i deris egen Begravelse, hvor hendes Legeme hviler her i Livets Håb til en ærefuld Opstandelse.

Herunder hviler den velbårne nu salige Herre

Gregers Friis, Tustrup

Fordum Kongelig Mejestæts til Danmark og Norge bestaltede Oberstløjtnant til Hest.

Født udi Fyn Anno 1659 den 11. Februar udi sin Alders 52' År mindre en tvende Dage.

Gud give ham med alle tro Kristne en ærefuld Opstandelse.

Den ottende Kiste, som står til højre nedenfor Trappen, er uden Inskription. Den er beklædt med Slangeskind.

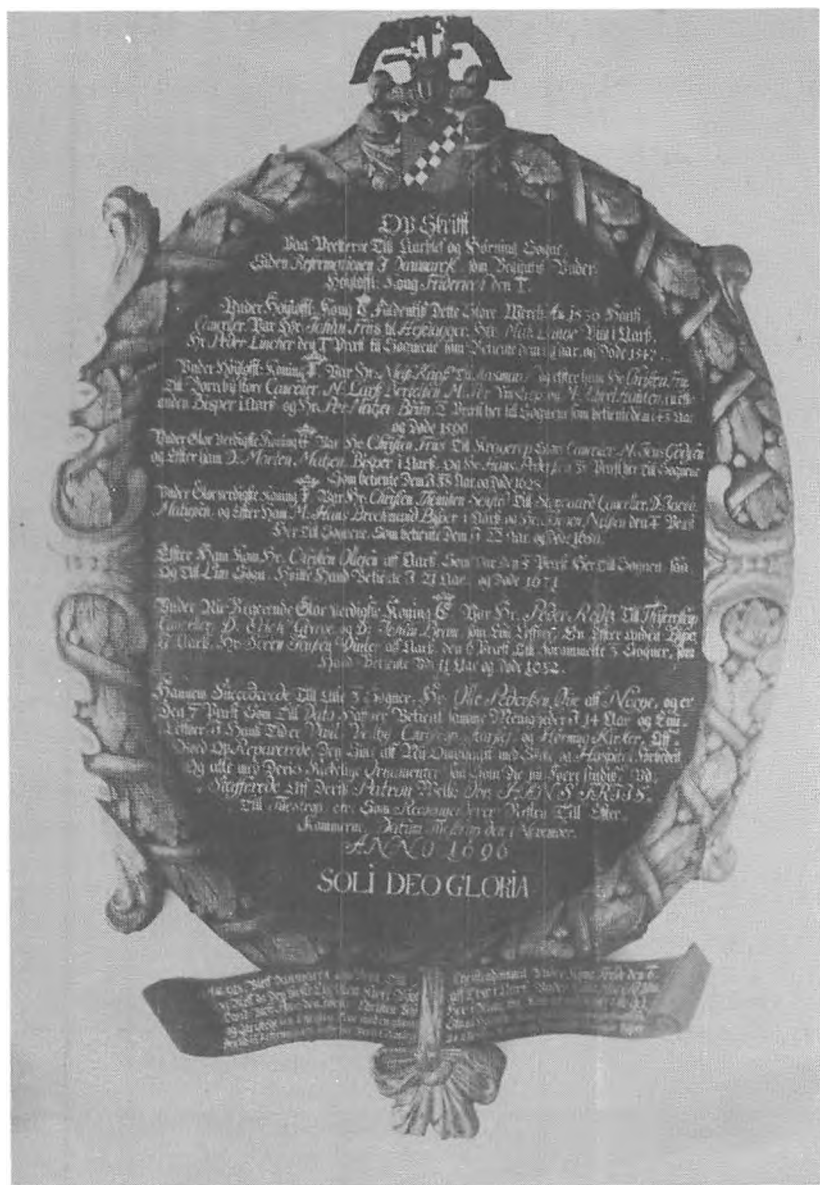
I den hviler

Generalløjtnant Chr. Rantzau-Friis

Han var en Søn af Oberst Hans Friis' Broderdatter og døde på Tustrup 15. Marts 1731, 46 År gl.

Om fornævnte Chr. Rantzau Friis kan yderligere oplyses:

»han er født den 21. Oktober 1684, var en Søn af Johan Rantzau og Soph. Anna Friis, haver af sin Ungdom fulgt Krigen udenlands ved de danske Tropper, gift med Anna Benedicte Steensen 1707, 22. Okt., da han kommanderede ved Armeen som Obrist-Leutn., og var tillige General-Adjutant hos Duc de Marlborough, udi sit Alders 23 Aar, levede med hende udi 24 Aar og 3 Maaneders Ægteskab, den 15 Martii 1731 i hans Alders 46 Aar, 6 Maaneder, 3 Uger, 4 Dage tog Afsked fra hende og hele Verden på Tustrup«.

Den, som vil vide mere om Hørning Kirke og om »Den Hørningske Stiftelse«, henvises til bogen »Nationalmuseets Arbejdsmark 1961«. Den er udsolgt hos boghandleren, men spørg på biblioteket.

En anden bog, som giver udmærket besked (især om »Stiftelsen« og om oberst Hans Friis) er RANDERS AMTS HISTORISKE SAMFUNDs ÅRBOG for 1937.

I Historisk Årbog f. Rds. Amt 1960 findes under »Randers-Data« af Povl v. Spreckelsen følgende:

» 1040 angives den første Kirke at være opført i Randers - ved hjælp af de Engelske« (Wolff: »Encomion Regni Dania 1654/Stadfeldt 141«).

(fig. 22) Alterpartiet efter 1964. I alterskranken ses Kristusfiguren med de 12 apostle ved sin side. Til venstre i billedet ses den smukke smedejernsläge til relikvieskabet.

